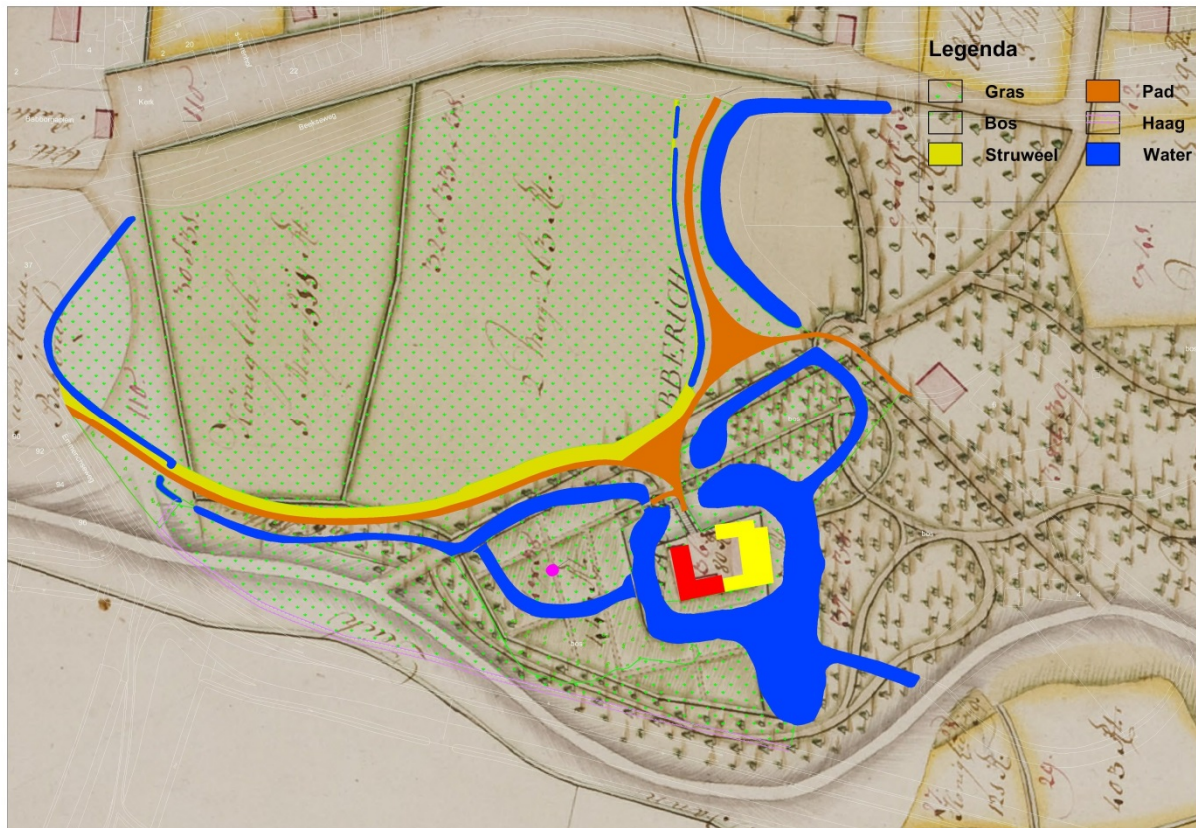

Cultuurhistorisch onderzoek en waardestelling Landgoed Halsaf

in Babberich

Cultuurhistorisch onderzoek en waardestelling Landgoed Halsaf in Babberich

Opdrachtgever: Halsaf Exploitatiemaatschappij B.V.
Beekseweg 2
6909 DR Babberich

Datum: 20 juli 2016
Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
F 0314 380332
E-mail info@foreestgroenconsult.nl
[Http://www.foreestgroenconsult.nl](http://www.foreestgroenconsult.nl)

Voorkant: Huidig landgebruik geprojecteerd op de De Lymers amts carten (fol. 18) 1732-'33

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	6
2.1	Rangschikking	6
2.2	Rivier	8
2.3	Bewoning	8
3	Opbouw van het landgoed door de eeuwen heen	10
3.1	De periode voor 1733	10
3.2	Periode omstreeks 1733-1734	11
3.3	Periode omstreeks 1813	13
3.4	Periode omstreeks 1832	15
3.5	Recent	17
4	Huidige verschijningsvorm	19
4.1	Overblijfselen uit 1733	19
4.2	Overblijfselen 1800-1850	20
4.3	Recente toevoegingen	21
4.4	Overzicht	23
5	Inventarisatie en analyse huidige ruimtelijke structuur	26
5.1	Grasland	26
5.2	Bos	26
5.3	Struweel en haag	27
5.4	Water	27
5.5	Routes	28
5.6	Ruimte en massa	29
5.7	Zichtassen	30
6	Waardestelling	31
6.1	De hoge mate van ongestoordheid	33
6.1.1	Ruimtelijke structuur	33
6.1.2	Beplanting	33
6.1.3	Water	34
6.1.4	Routes	34
6.2	De voor zuidoost Nederland kenmerkende compositie	34
6.3	De aanwezigheid van de bijzondere elementen	35
6.4	De functioneel-ruimtelijke relatie	35
7	Programma van eisen voor beheer en ontwerp	36
7.1	Behoud openheid grote weide van Halsaf	36

7.2	Behoud en herstel de afwisseling tussen open en gesloten	36
7.3	Behoud en versterk het sortiment in de boomsoorten.....	36
7.4	Behoud de structuur van beide oprijlanen	37
7.3	Herstel de productiefunctie op het landgoed.....	37
7.6	Verwijder elementen die het gebied onnodig versnipperen.....	37
Literatuurlijst:		38
Bronnen:.....		38
Websites:		38
Bijlagen		39
Bijlage 1: Complexnummer: 519885		40
Bijlage 2: Overblijfselen uit de periode 1733		56
Bijlage 3: Overblijfselen uit de periode 1800-1850		58
Bijlage 4: Overblijfselen uit de periode na 1900.....		62
Bijlage 5: Algemeen beelden.....		65

1 Inleiding

In opdracht van Halsaf Exploitatie B.V. is door Foreest Groen Consult een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van het landgoed vanuit het verleden tot aan het heden.

Aanleiding hiervoor is een voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan voor het landgoed.

Hiervoor is een cultuurhistorisch onderzoek noodzakelijk, inclusief de waardestelling en een programma van eisen voor ruimtelijke ontwikkeling, ten behoeve van de wijziging van het bestemmingsplan van het landgoed Halsaf.

Het onderzoek moet inzicht geven in de samenhang tussen de aanwezige historische elementen en de verschillende tijdlagen in de tuin en heeft betrekking op de ruim 7 hectare behorend tot het huidige landgoed.

Het onderzoek is uitgevoerd conform: "Richtlijnen tuinhistorisch onderzoek - voor waardestellingen van groen erfgoed" van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Leeswijzer:

In het volgende hoofdstuk wordt het plangebied beschreven aan de hand van een aantal kenmerkende en bepalende elementen. Daarna volgt de analyse van de opbouw van het landgoed door de eeuwen heen en dit wordt afgesloten met een korte beschrijving van het huidige gebruik van het landgoed.

Op basis van deze analyse vindt de waardestelling plaats. Het betreft hier een interne waardestelling. De externe waardestelling is geformuleerd bij de aanwijzing van het landgoed als rijksmonument.

Tenslotte is een programma van eisen opgesteld om de in de waardestelling beschreven waardering veilig te stellen naar de toekomst. Het programma van eisen is geen dicht getimmerd geheel maar geeft de hoofdlijnen aan waarmee met de verdere ontwikkeling van het landgoed rekening moet worden gehouden.

Onderzoek en rapportage zijn uitgevoerd door de heer ir. M.W.P. Ariëns werkzaam bij Foreest Groen Consult en mevrouw ing. J.A. Kofman werkzaam bij Kofman groenadvies.

2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoek heeft betrekking op slechts een deel van het landgoed dat eigendom is van de Halsaf Exploitatie B.V. Afbeelding 1 toont de grenzen van het landgoed dat tot de Halsaf exploitatiemaatschappij behoort. In totaal is het landgoed 7,5924 hectare groot.

Paragraaf 2.1 licht toe waarom het landgoed gerangschikt is. In de daarop volgende paragrafen wordt de ligging langs de rivier en de bewoningsgeschiedenis toegelicht.

2.1 Rangschikking

Landgoed Halsaf heeft een beschermde status. Het gehele landgoed is sinds 24-08-2001 rijksmonument. In totaal zijn zeven onderdelen op het landgoed als beschermd rijksmonument aangegeven. Dit zijn:

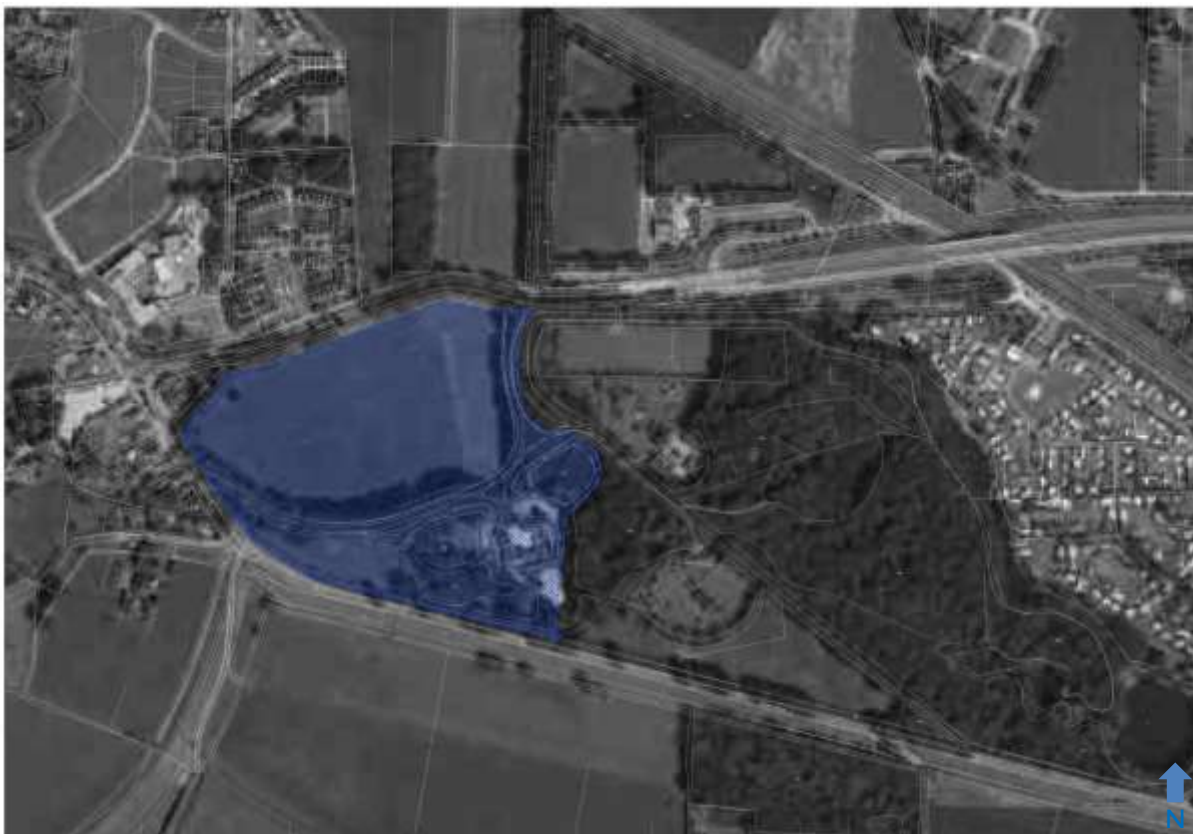
HUIS (1)
HISTORISCHE PARKAANLEG (2)
DIENSTVLEUGEL (3)
BOERDERIJ "Frans Joseph-hoeve" (4)
TUINMANSWONING "Lotjeshoeve" met SCHUURTJE (5)
DUIVENTOREN (6)
BEGRAAFPLAATS (7).

De complexomschrijving luidt:

"De historische buitenplaats "Babberich", ook Halsaf genaamd, ligt aan de oostrand van het gelijknamige dorp in de vork gevormd door de Beekseweg en de Emmerichseweg. Het complex bestaat uit een omgracht, in oorsprong middeleeuws huis, dat omgeven is door weiden en licht geaccidenteerde bospercelen met slingerpaden en een grote vijverpartij. De vijverpartij begrenst de buitenplaats aan de oostzijde. Via een om de grote voorwei gebogen laan is het huis zowel vanaf de Emmerichseweg en de Beekseweg bereikbaar. De landschappelijke aanleg, waarvan hier sprake is, zal in de eerste helft van de 19e eeuw zijn huidige aspect gekregen hebben. Naast het huis met de eraan vast gebouwde dienstvleugel zijn er binnen het complex een boerderij, een tuinmanswoning, een duiventoren en een kleine familie begraafplaats. Het complex wordt in het zuiden en westen begrensd door de op een dijk gelegen Emmerichseweg, in het noorden door de Beekseweg en in het oosten door een grote langgerekte slingervijver" (bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, complexnummer 519885).

De volledige beschrijving van deze zeven onderdelen is opgenomen in bijlage 1 van deze rapportage

Afbeelding twee laat de rijksmonumenten op dit deel van het landschap zien. De volledige oppervlakte valt onder de aanwijzing als rijksmonument.

Afbeelding 1: ligging van de ruim 7 hectare van Halsaf Exploitatie B.V. (bron GBKN en Google Earth, bewerkt)

Afbeelding 2: ligging van de rijksmonumenten van Halsaf Exploitatie B.V; rood: huis (1), oranje: parkaanleg (2), geel: dienstenvleugel (3) en groene stip: duiventoren (6) (bron: GBKN en Google Earth, bewerkt)

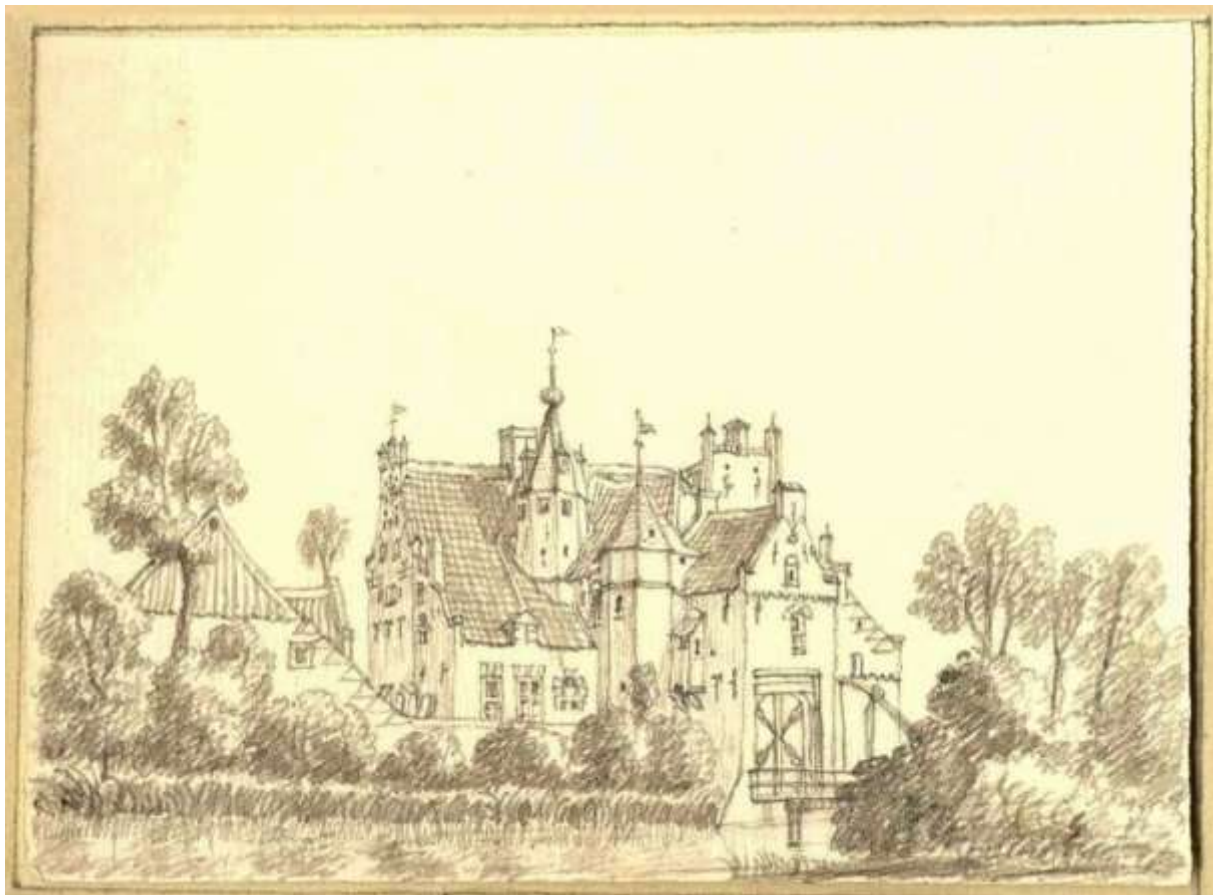
2.2 Rivier

Halsaf ligt aan de rand van het rijnstrangengebied. Aan de oostelijke rand van het landgoed is nog een oude rivierloop een crevasse geul aanwezig. Deze rivierloop valt echter niet binnen het gebied van De Halsaf Exploitatie B.V.

Het gebied rondom Halsaf is al vroeg bedijkt. Sinds 1300 raakt het gebied steeds meer bedijkt. In 1733 toont een gedetailleerde kaart een nog kronkelende dijk ter hoogte van Halsaf. Een dijk die op dit moment is recht getrokken. Het rivierengebied kent een heel bewogen geschiedenis die onder andere wordt beschreven in het rapport: "*Sleutel van het verleden, sleutel tot de toekomst, De roemrijke cultuurhistorie van de Rijnstrangen als drijvende kracht voor economische vernieuwing. Een evaluatie van kwaliteiten en kansen*", gepubliceerd in 2011.

2.3 Bewoning

Door de ligging aan de rivier kent het gebied rond Halsaf al heel lange bewoningsgeschiedenis. Het kasteel zelf dateert uit 1785 wanneer Johannes Philippus de Nerée en zijn vrouw Anna Mechtildus Heix een wit kasteel bouwen op de fundamenten van een ouder 14e eeuws huis, huis Babberich. Het witte kasteel is het huis dat we nu kennen. Van hoe het oude huis Babberich eruit heeft gezien, zijn slechts enkele gravures en tekeningen bewaard gebleven. Afbeelding 3 toont een oude tekening van dit oude 14e-eeuwse huis Babberich zoals dit er in 1745 uit moet hebben gezien.

Afbeelding 3: Tekening van Huis Babberich, Jan de Beijer 1745

Afbeelding 4: Halsaf nadat Johannes Philippus de Nerée en zijn vrouw Anna Mechtildus Heix het huis hebben herbouwd.

Het huis wordt omschreven als een eenvoudig landhuis in classicistische stijl. Het totaal van het gebouw met de parkaanleg maakt Halsaf tot een beschermd rijksmonument.

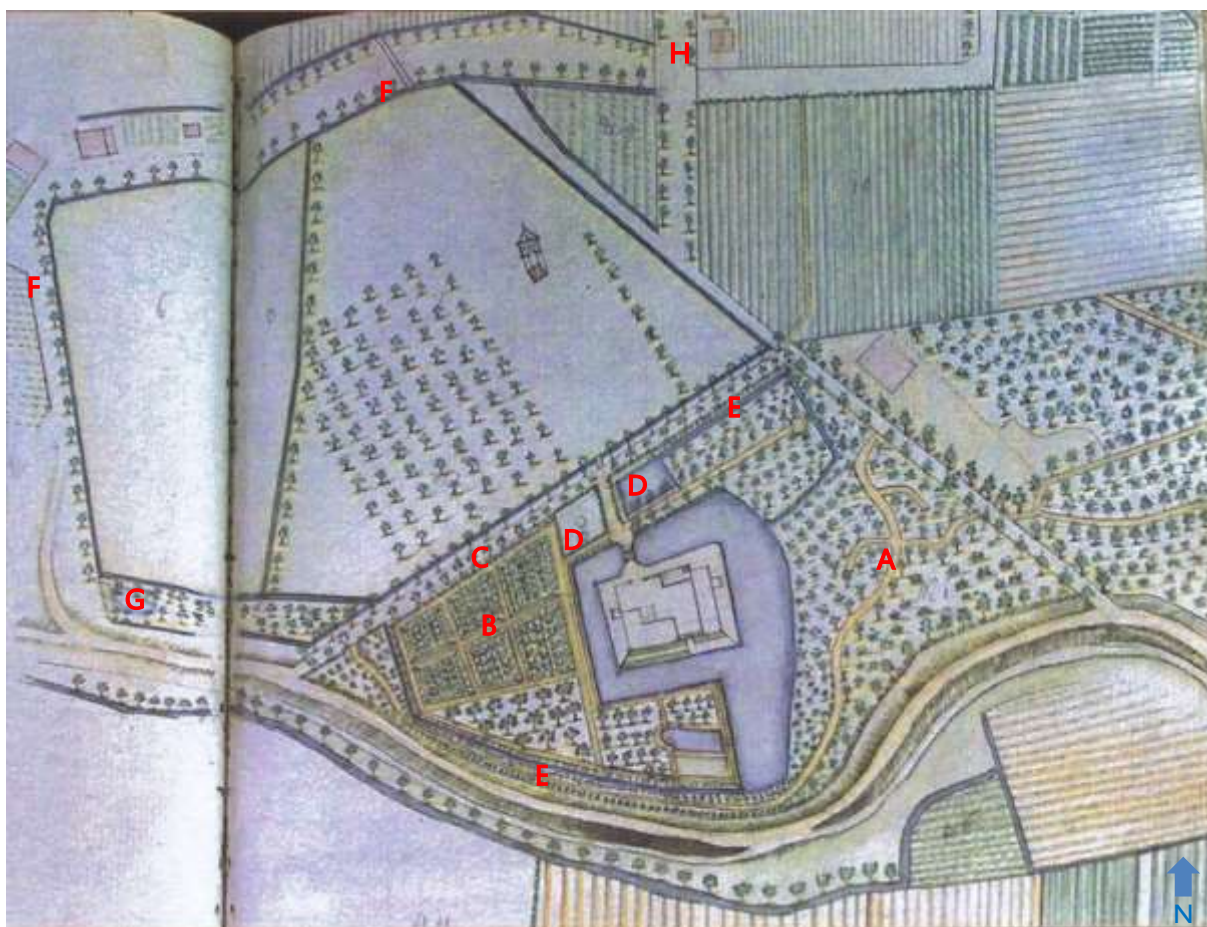
Op dit moment wordt het huis niet meer permanent bewoond maar is het in gebruik als Bed & Breakfast en zijn er twee zalen die gebruikt kunnen worden voor vergaderingen, borrels en/of recepties.

3 Opbouw van het landgoed door de eeuwen heen

De verschillende verschijningsvormen van het landgoed in diverse perioden, is te lezen in dit hoofdstuk. Welke restanten uit de verschillende perioden anno 2016 nog aanwezig zijn, is terug te zien op de kaarten in hoofdstuk 4.

3.1 De periode voor 1733

De eerste kaart die bekend is, is een ingekleurde gravure. De afbeelding afkomstig van Facebook geeft aan dat dit Halsaf rond 1779 moet zijn. Gezien de vorm en de gedateerde kaart uit 1733-'34 (afbeelding 6) is dit zeer onwaarschijnlijk. Waarschijnlijk handelt het hier om een kaart uit een eerdere periode, mogelijk 1679. De afbeelding is afkomstig uit een Kaartenboek van Babberich. De bron daarvan staat in het beheerplan uit 2008 beschreven.

Afbeelding 5: ingekleurde gravure van Halsaf uit 1679? De letters in de kaart verwijzen naar de onderstaande tekst. (bron: Facebook, Kaartboek van Babberich 1779)

Op bovenstaande kaart is landgoed Halsaf afgebeeld met een nog formele indeling. Het huis bevindt zich op een rechthoekig perceel omringd door een slotgracht. De slotgracht is aan de oostzijde afgerond. De overige lijnen zijn recht. Het huis staat los van de bijgebouwen maar de gehele ruimte is ommuurd. Het poortgebouw van de gravure uit 1749 (afbeelding 3) is nog niet aanwezig. Wel aanwezig is de toren voor het huis, die in de oksel van het huis is getekend.

Ten oosten van het kasteel ligt een bos (A). Op de grote weide van Halsaf is een boomgaard aanwezig evenals een duiventoren, een gebouw op palen met een spits dak. De weide zelf is omzoomd door bomen en er lopen sloten. Op één plaats wordt de grote weide doorsneden met een sloot die is beplant met hout.

Ten zuiden en westen van het kasteel ligt een formele tuin (B) in een klein trapezium. Dit trapezium heeft de basis in de slotgracht. Zes vakken zijn beplant met groenten en klein fruit. De overige delen wederom met fruitbomen. Aan de zuidzijde ligt ook zo'n tuin met nog een kleine formele vijver en een grasveld. Tussen deze tuin en de dijk ligt een sloot (E) en loopt een klein slingerend wandelpad. Langs dit pad is hoogstwaarschijnlijk een haag aanwezig geweest. Het pad loopt verder door in het oostelijk gelegen bos (A) en heeft hier enkele doodlopende zijpaden.

De grote toegangsweg (C) sluit aan op de dijk, waar de Dorpsstraat in de Emmerikseweg over gaat. De huidige uitgang ligt een stuk verder richting het dorp aan de voet van de dijk. Deze dijk op-en afgang is op de kaart nog juist zichtbaar. De laan is aan beide zijden beplant.

Aan de noordzijde is tussen de slotgracht en de grote weide nog een formeel tuingedeelte (D) aanwezig. Aan de rechterzijde, dit is de oostzijde van de brug ligt een strakke vijver die via een smalle sloot (E) verbonden is met de slotgracht. Daardoor ontstaat een tuin die rondom omgeven is door een sloot, we noemen het daarom een schiereiland. Op dat eiland ligt een wandelpad dat eindigt in een cirkel. Delen van de oevers van deze waterpartij lijken met kleine heesters of vormboompjes, beplant.

Het formele tuingedeelte (D) aan de andere zijde van de brug, dit is de linker- of westzijde, is een mogelijk verlaagde parterre en of vijver aanwezig. Dit is vanaf de tekening niet goed herkenbaar. Waarschijnlijk is dit een droge siertuin geweest want in het centrum is duidelijk iets gebouwd. Beplanting ontbreekt.

De zone aan de noordzijde van de grote weide, het huidige traject van de Beekseweg en aan de westzijde is met bomen (F) beplant. Nog juist zichtbaar is een pal noord verlopend pad dat aan weerszijden is beplant.

3.2 Periode omstreeks 1733-1734

De eerste nauwkeurige kaart stamt uit 1733-1734 met daarop aangegeven de plattegrond en oppervlakten van de percelen in en rondom het landgoed. De in deze paragraaf genoemde hoofdletters verwijzen naar de locaties in afbeelding 5.

Het hele landgoed Halsaf is op deze kaart afgebeeld. Het huis heeft hierbij nog steeds de vorm die ook op de gravure zichtbaar is. Halsaf maakt in deze tijd al deel uit van een groot aantal huizen en Havezaten in de Liemers. Afbeelding 8 toont Halsaf te midden van deze andere huizen omstreeks 1740.

De afbeeldingen 6 en 7 laten zien dat het huis ligt op een rechthoekig bouwvlak in het water. De grote vijver heeft dan al de kenmerkende kleine boog aan de oostzijde die uitmondt in een ronding nabij de dijk. Ook bij het huis is al één van de ooit rechte hoeken van de vijver afgerond. Deze twee afrondingen zijn al een aanpassing ten opzichte van de kaart uit het kaartenboek van Babberich. Eerder was de oeverlijn hier recht.

In het oostelijke bos (A) liggen slingerende, deels doodlopende paden. Het bos grenst aan de oostzijde van het landgoed strak tegen de crevasse van de Rijn. Ten opzichte van de kaart uit

het kaartenboek van Babberich (afbeelding 5) hebben de paden hier al grotere vloeiende lijnen in de landschapsstijl. Rechte paden zijn in het bos niet meer aanwezig. De dijk heeft hier nog een slingerend verloop. Rondom het landgoed liggen akkers, weilanden en houtkaden van diverse eigenaren.

Aan de westzijde is nog een formeel ingedeelde tuin (B) aanwezig met een padenstructuur in de vorm van een trapeze. Een beplanting is hier echter niet meer aangegeven.

De boomgaarden zijn verdwenen.

De grote oprijlaan (C) ligt parallel aan de trapezevormige indeling en komt nog steeds ongeveer uit op de grens tussen de overgang van de Dorpsstraat en de Emmerikseweg. De laan is ook nog steeds aan beide zijden beplant. Ook de huidige dijk op- en afgang naar het dorp Babberich is nog net op deze kaart zichtbaar.

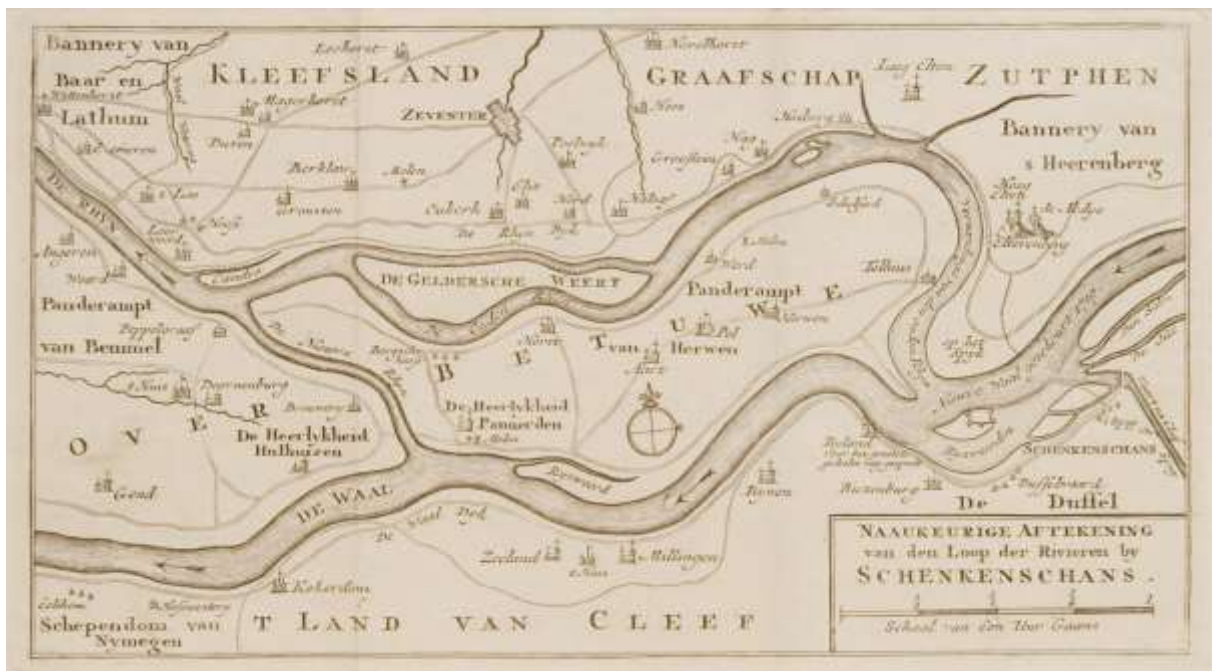
Afbeelding 6 : landgoed Halsaf en omgeving omstreeks 1733-'34
(bron: Gelders Archief 2764-0019 De Lymers amts carten, fol. 18)

Afbeelding 7: de trapezevormige indeling van de paden in de tuin van Halsaf, 1733.

De beide formele tuinvlakken (D) tussen de slotgracht en de grote weide zijn verdwenen en veranderd in bos. De watergang en de sloot (E) lijken volledig gedempt en is niet meer op de kaart aanwezig.

De boombeplanting (F) rondom de grote weide en het huidige tracé van de Beekseweg is verdwenen. Ook verdwenen is een kleine ronde vijver of poel (G) die aan de voet van de dijk heeft gelegen. Op de kaart is nog wel het pal noord verlopende pad (H) zichtbaar dat aan weerszijden met hout is beplant.

Afbeelding 8: Halsaf en de omringende huizen en Havezaten omstreeks 1740 (bron Gelders archief)

3.3 Periode omstreeks 1813

Tachtig jaar later op 25 juni 1813 wordt de volgende kaart gepubliceerd, afbeelding 9. Op deze kaart zijn de eerste aanpassingen zichtbaar die op het landgoed zijn uitgevoerd. Het huidige huis is gebouwd en de gracht rondom het huis is aan de oostzijde vergraven. Dit is gedaan op de oude locatie van de sloot en formele vijver die in afbeelding 5, de ingekleurde Kaart uit het kaartenboek van Babberich zichtbaar is. De watergang lijkt hier grotendeels te zijn hersteld. Het eiland in de gracht is opnieuw aanwezig. Op de kaart lijkt het dat de ophaalbrug of brug over de gracht nog intact is. Dit kan kloppen omdat volgens de inhoudsopgaven van het familiearchief, een tekening aanwezig is van het in 1820 veranderde bordes.

De eerste voorbereidingen voor het verleggen van de watergang tussen het huis en de huidige Beekseweg zijn uitgevoerd. De contouren zijn zichtbaar en ingetekend op deze kaart. De watergang zelf is nog niet gegraven. De gracht aan de westzijde van het huis is nog niet gegraven. Wel is er een kwelsloot gegraven op het traject van een van de oude paden uit het trapezium. De oprijlaan is nog ongewijzigd en komt uit op de grens tussen de overgang van de Dorpsstraat en de Emmerikseweg. Opmerkelijk is dat de grote vijver ten zuiden van het huis, aan de oostkant is rechtgetrokken. Ook een andere ronding in de vijver heeft weer de formele rechte vorm. Deze vorm wordt tegengesproken door de veldminuut van de militaire topografische kaart die rondingen suggereert. Deze kaart (afbeelding 10) is echter minder gedetailleerd. Op de grote weide staat opnieuw een klein bouwwerk.

Afbeelding 9: kadastrale kaart gemeente Oud Zevenaar, Sectiën D, de Babberick 25 juni 1813
(bron: Gelders archief)

Afbeelding 10: Topografische militaire kaart 1811-1832 (veldminuut, bron: Wat was waar)

3.4 Periode omstreeks 1832

In 1832 wordt een kadastrale kaart gepubliceerd opgemeten door landmeter eerste klasse Le Machen. Door deze kaart is op perceel niveau bekend wat er was. Deze kaart maakt onderdeel uit van de Kadastrale Atlas Gelderland.

Ook op deze kaart is de oostzijde van de vijver rechtgetrokken wat overeenkomt met de huidige kadastrale grens die midden door de vijver loopt. De oever aan de westzijde heeft een vloeiend verloop. De waterlijn is hier ten opzichte van 1733 nog verder landschappelijk aangepast. De kwelsloot uit 1813 is verbreed.

Voor het eerst verschijnen de nu kenmerkende lanen op de kaart. De toegang is hiermee verlegd. De formele oprijlaan die tot 1813 aanwezig was is verdwenen. Dit betekent dat ergens tussen 1813 en 1832 de huidige structuur van de oprijlanen is ontstaan. Tegenover de uitgang van de oprijlaan aan de Beekseweg ligt een smalle bosstrook. Deze strook bos was al in 1733 als pad beplant met hout aanwezig.

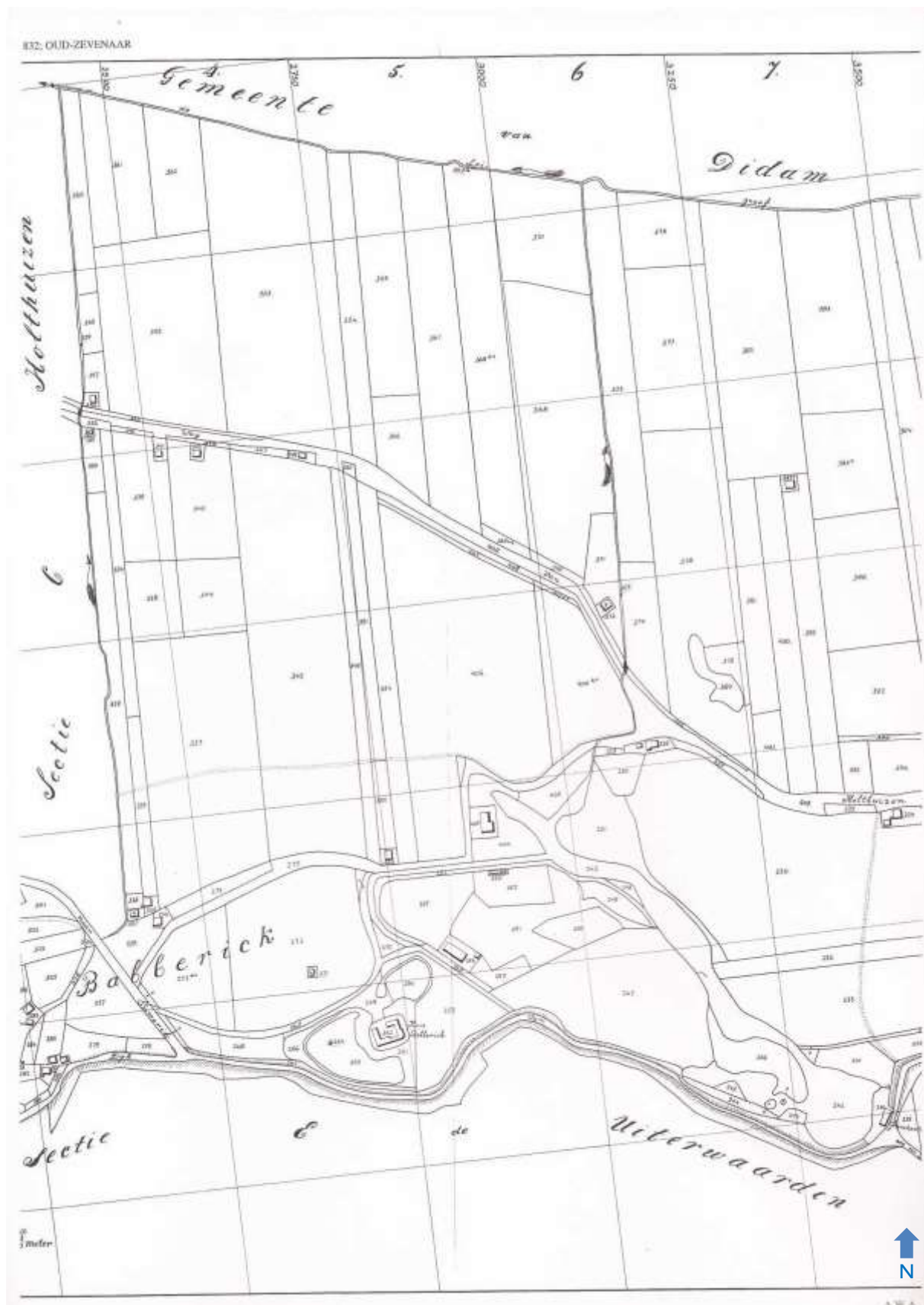
In de grote weide staat een achthoekig gebouw met de omschrijving schuur. De watergang die in 1813 al was aangegeven in het terrein is nu gegraven en sluit aan op de crevasse aan de oostzijde van het landgoed.

Aan de noordzijde wordt de grote weide van Halsaf begrensd door wat is aangegeven als bos. Opmerkelijk is ook de aanwezigheid van een tuin en huis met erf. Dit alles op het huidige tracé van de Beekseweg. Tot aan 1813 was dit gebied niet ingevuld.

Voor het eerst is op de locatie van de huidige duiventoren een 'schuur' ingetekend, perceel 264. Bij inzoomen wordt ook een achthoekig gebouw zichtbaar met de omschrijving schuur. De duiventoren is dus gebouwd tussen 1813 en 1832. Dit komt overeen met de omschrijving van het rijksmonument.

Noot:

De inventarisatie die hier is gegeven wijkt op enkele belangrijke punten af van de in het beheerplan geformuleerde ontstaansgeschiedenis. Uit bestudering van de bronnen en de weergave in het beheerplan blijkt dat enkele data van kaarten foutief zijn weergegeven en daardoor niet op een juiste plek in de tijd zijn gezet. De grootste afwijking betreft de vermelding van de bron uit het Geldersarchief, bron: 2764-0019 De Lymers amts carten (fol. 18). Deze kaart is getekend en gedateerd 1732-33 en is heruitgegeven in 1799. Het beheerplan plaatst deze kaart in 1799, het jaar van de heruitgave en niet het jaar van vastlegging. Hierdoor moet de ontwikkeling zoals beschreven in het beheerplan iets worden bijgesteld. De eerste verandering van de formele aanleg zoals deze op Halsaf aanwezig was heeft hierdoor zeker 80 tot 100 jaar eerder plaatsgevonden. In de periode van de familie de Nerée is de landschappelijke aanleg vervolmaakt. Dit leidt tot de conclusie dat de gravure uit 1799 ook een heruitgave betreft, mogelijk van de ingekleurde versie. Helaas is de originele bron niet beschikbaar geweest bij dit onderzoek. Een tweede foutieve aanname betreft de heuvel ten zuiden van de gracht. Deze kan en heeft nooit tot de dijk behoort, zoals het beheerplan stelt.

Afbeelding 11: kadastrale kaart Oud Zevenaar Sectie D in 2 bladen Genaamd Babberich blad 2 (bron: Kadastrale atlas Gelderland 1832)

3.5 Recent

De Beekseweg is voor het eerst zichtbaar op een topografische kaart uit 1866. De weg is hier met bomen beplant. Een deel van deze bomen is nu nog aanwezig.

De schuur op de grote weide van Halsaf is nog aanwezig tot 1908. In 1931 wordt de schuur niet meer op de topografische kaart aangegeven.

Op de topografische kaart uit 1957 is voor het eerst de westelijke gracht zichtbaar. Op dat moment nog niet meer dan een sloot. Op de topografische kaart uit 1954 is deze gracht niet zichtbaar. Een luchtfoto van KLM Aerocarta uit 1959 toont deze gracht eveneens. Dit deel van de gracht is dus gegraven tussen 1954 en 1957.

Afbeelding 12: topografische kaart 1957 met daarop voor het eerst de westelijke gracht (bron: Wat was waar)

De heuvel die nu aan de zuidzijde van de gracht ligt is voor het eerst op een topografische kaart zichtbaar in 1995.

In 1966 is de grote weide van Halsaf niet meer aangegeven als weide maar als boomgaard. Waarschijnlijk is men hier omstreeks 1959 begonnen met de aanleg van deze boomgaard. Een foto van KLM Aerocarta, afbeelding 14, uit 1959, toont de kenmerkende structuur van een net ingeplante boomgaard. De boomgaard is in drie stappen verdwenen. In 1977 is het eerste gedeelte gerooid. In 1986 is wederom een gedeelte verdwenen om plaats te maken voor een akker. In 1995 is de grote weide van Halsaf weer weide en zijn de boomgaard en akker verdwenen.

In 1959 was het gebied rondom de duiventoren ook met fruitbomen beplant. Hiervan is ook nu niets meer aanwezig. Wel zijn vrij recent nog enkele fruitbomen aangeplant.

Afbeelding 13 Huize Babberich in Babberich - Luchtfoto 1959 (bron: KLM Aerocarto)

Afbeelding 14 Huize Babberich in Babberich met net aangelegde boomgaard - Luchtfoto 1959 (bron: KLM Aerocarto)

4 Huidige verschijningsvorm

Wat is van al deze beschreven historie nog terug te vinden op het landgoed? Dit wordt geïllustreerd aan de hand van een drietal kaarten met daarop aangegeven de elementen die tijdens de inventarisatie van het landgoed zijn aangetroffen. Deze worden geplaatst in de tijd dat zij zijn ontstaan. De laatste paragraaf 4.4 bevat een samenvattend overzicht.

4.1 Overblijfselen uit 1733

Afbeelding 15: de kaart uit 1733-1734 geprojecteerd op de huidige GBKN. Rose zijn nog aanwezige restanten uit deze periode.

Afbeelding 15 toont de situatie zoals deze in 1733 is vastgelegd. Uit deze periode zijn nog restanten terug te vinden en in rose weer gegeven. Van de oude boombeplanting langs de formele oprit, zijn enkele exemplaren nu nog aanwezig. Dit verklaart ook de vreemde verschillen in plantverband. Een groot aantal bomen staan op een verband dat overeenkomt met een of twee Rijnlandse roeden of $3,76 \text{ m}^1 - 7,5 \text{ m}^1$. Maar er bevinden zich ook bomen met een grotere afstand tussen de afzonderlijke bomen in veelvoud van 4 meter. Het leeftijds verschil tussen de bomen is nog herkenbaar aanwezig.

Een grotere groep oude eiken staat aan de oostzijde van de oprijlaan langs de huidige watergang. Een watergang die in 1733 niet op de kaart is ingetekend.

Op het huidige schiereiland zijn nog twee oude stobben aanwezig van ooit monumentale eiken op de plaats waar in 1733 een pad uit het trapezium loopt.

Ook de bomen langs het formele pad aan de oostzijde van het huis zijn nog aanwezig.

In 1733 is ook de grote vorm van de slotgracht rondom het huis aanwezig. De huidige vorm heeft de slotgracht echter nog niet verkregen.

4.2 Overblijfselen 1800-1850

Afbeelding 16: de nog aanwezige elementen van het landgoed uit 1800-1850- geprojecteerd op de kaart uit 1733 en de huidige GBKN

Uit de periode 1800-1850 is veel bewaard gebleven.

Een groot aantal grachten heeft in deze periode zijn definitieve vorm gekregen. De oude ophaalbrug is verwijderd en heeft plaatsgemaakt voor een brede aarden dam.

De toegangslanen hebben hun definitieve vorm gekregen. Het huis en de duiventoren zoals wij deze nu kennen zijn gebouwd. De eerder slingerende dijk is rechtgetrokken. Uit deze periode zijn ook nog een aantal bomen aanwezig.

Nummer	Omschrijving
1	Brug over gracht
2	Taxus baccata
3	Quercus robur
4	Quercus robur
5	Tilia x europaea
6	Fagus sylvatica
7	Quercus robur
8	Carya ovata 3 x
9	Quercus robur 2 x
10	Quercus robur
11	Catalpa bignonioides
12	Quercus robur
13	Oprijlaan incl. bomen
14	Oprijlaan incl. bomen
15	Liriodendron tulipifera 5 x

Tabel 1: puntsgewijze toelichting bij afbeelding 16. Nog aanwezige elementen uit de periode 1800-1850

4.3 Recente toevoegingen

Ook in de latere perioden zijn bijzondere niet alledaagse bomen aangeplant. De nu nog aanwezige doodsbeenderen boom (zie kaart: nr. 9) staat naast de restanten van een al eerder aangeplant exemplaar dat recentelijk is doodgegaan.

Op de foto's uit 1959 is rondom de duiventoren nog een boomgaard zichtbaar. De jonge bomen rondom de duiventoren stammen van de periode nadat deze boomgaard is gerooid.

Op een tweetal foto's in het beheerplan uit 2008 is een brug bij de duiventoren zichtbaar. Dit is de brug over de sloot die in 1832 op de kaart staat maar nu is de sloot verdwenen.

De beide bruggen (3) over de westelijke gracht hebben beiden een betonnen plaat als fundatie. Rond het beton zijn nog restanten van kunststoffolie zichtbaar. De bruggen zijn een tiental jaren geleden opnieuw opgebouwd. Op de foto's uit 1959 zijn al bruggen zichtbaar. Deze bruggen zijn tussen 1943 en 1959 gebouwd met het graven van de huidige gracht. Of de positie van de huidige bruggen overeenkomt met die van de foto uit 1959 is niet duidelijk.

De heuvel (16) ten zuiden van de westelijke gracht is eveneens van een latere datum. Deze heuvel verschijnt pas in 1995 op een topografische kaart. Op de foto's van 1957 is geen spoor zichtbaar van de heuvel en is het gebied bebost waarbij de bovenzijde van de bomen gelijk lijkt. Er is wel eens gesteld dat de heuvel een restant is van de oude dijk. Dit kan echter worden weerlegd door goed naar de kaarten te kijken. De heuvel is aangelegd in het gebied van het oude trapezium dat op de kaart uit 1733 aanwezig is. Dit was een vlak gebied. De nog oudere gravure laat hier een tuin zien. Bovendien heeft de dijk altijd een meer zuidelijk verloop gekend. De ruimte die nu wordt ingenomen door de kleine weide die parallel ligt aan de dijk is ooit een dijklichaam geweest. Hier is een bocht afgesneden. Dit is meer westelijk dan de huidige grondwal.

Ook de eikenbeplanting (14) voor de toegangspoort aan de zijde van de Dorpstraat is van een jonger datum. Mogelijk zijn hier de oude bomen al in een eerder stadium vervangen, of is de laan in een later stadium verlengd tot aan de openbare weg. De oude structuur loopt tot aan de duiker van de sloot die onder de laan doorloopt. Dit is ter hoogte van de huidige toegangspoort.

Aan de voet van de dijk is langs de kleine weide een meidoornhaag (13) geplant. Verspreid in deze nog jonge haag staan een aantal oude meidoorn struiken. Dit wijst erop dat hier al langere tijd een haag aanwezig is geweest.

De toegangspoorten (2) zijn waarschijnlijk niet uit de periode van 1800. Op de KLM Aerocarto foto's (afbeelding 13 en 14) staan geen zuilen afgebeeld. Op deze foto's is bij het huis een gemetselde muur zichtbaar. Op een foto uit het beheerplan staan rond 1900 wel twee zuilen. Deze zijn bepleisterd en voorzien van tuinvazen. De zuilen zijn ook hoger dan de exemplaren die er nu staan. De afdekplaat bevindt zich boven de persoon die hier staat te poseren. De nu aanwezige kolommen zijn bijzonder gaaf. Dit wijst op of een grote restauratie van oude delen maar meer waarschijnlijk het nieuw opmetselen.

Afbeelding 17: recente toevoegingen van na 1900- geprojecteerd op de kaart uit 1733 en de huidige GBKN

Nummer	Omschrijving
1	Liriodendron tulipifera 2x
2	Toegangspoort 2 x
3	Brug 2 x
4	Liriodendron tulipifera
5	Liquidambar styraciflua
6	Liriodendron tulipifera
7	Sophora japonica
8	Fraxinus excelsior
9	Gymnocladus dioica
10	Betula pendula 'Tristis'
11	Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'
12	Quercus rubra
13	Meidoornhaag
14	Laanbeplanting voor de poort
15	Westelijke gracht
16	Grondheuvel
17	Quercus robur
18	Sequoia sempervirens
19	Sequoia giganteum

Tabel 2: nog aanwezige elementen van na 1900, de nummers verwijzen naar elementen op afbeelding 17

De beide sequoia's (18 en 19) stammen uit de periode van de aanleg rond 1900. De soort is in deze periode op vele landgoederen in Nederland aangeplant en is vaak tot een forse boom uitgegroeid. Waarschijnlijk zijn deze afkomstig van het plaatselijke Gimbornhof in Zevenaar.

De oprichter van de Gimbornhof heeft Huize Babberich meerdere naaldbomen geschonken. Beide bomen stammen hoogstwaarschijnlijk uit deze giften. De bomen op Halsaf zijn niet bijzonder groot in hoogte en omvang maar dit kan veroorzaakt zijn door de standplaats van de bomen. In de winterperiode en zeker in perioden met hoog water komt het water in de gracht omhoog. De groeiplaats van beide bomen loopt dan onder. Dit heeft zijn weerslag op de groei van deze soort. Zouden de beide bomen op een drogere dieper doorwortelbare locatie hebben gestaan dan waren beide bomen en zeker de sequoia giganteum tot indrukwekkende bomen opgegroeid.

4.4 Overzicht

Hieronder staat een samenvatting van de elementen die in het verleden zijn aangelegd en de huidige verschijningsvorm bepalen. De blauwe cijfers verwijzen naar de opsomming van nog aanwezige historische elementen van voor 1900, genoemd in tabel 1 en de zwarte cijfers naar elementen van na 1900, opgenomen in tabel 2.

5 Inventarisatie en analyse huidige ruimtelijke structuur

Het huidige ruimtegebruik bestaat uit grasland, bos, water, paden en enkele struwelen en hagen. Afbeelding 19 toont het huidige grondgebruik.

Afbeelding 19: het huidige landgebruik, geprojecteerd op de kaart uit 1733 en de huidige GBKN

5.1 Grasland

Het grasland wordt extensief beheerd als gazon of als weide. Paarden die worden ingeschaard houden het gras kort. Alleen op het eiland ten noord oosten van het huis wordt het gras niet beheerd en ontstaat een ruigte.

5.2 Bos

Het bos wordt eveneens extensief beheerd. Het meeste bos bestaat uit de laan structuren die zijn aangevuld met voornamelijk eiken. De leeftijd van het bos is ruim 100 jaar. Hierop zijn enkele uitzonderingen. Op de kleine heuvel is een jong acacia bosje aanwezig en de eikenbeplanting voor de toegangspoort aan de zijde van de dijk is van na de 2^e wereldoorlog.

5.3 Struweel en haag

Tussen de beide toegangslanen en de grote weide is een struweel ontwikkeld. Vooral het struweel langs de westelijk verlopende oprijlaan is goed vanuit de sloot ontwikkeld. Een onderbeplanting die zich tussen de laanbeplantingen en de kleine weide had ontwikkeld is recentelijk afgezet. Hierdoor is de achtergelegen weide weer zichtbaar.

Aan de zuidzijde van het landgoed is langs de kleine weide een haag aangeplant. Deze haag loopt door tot aan de grens van het eigendom van de Halsaf Exploitatiemaatschappij B.V. In deze haag zijn resten van oude meidoornstruiken aanwezig.

5.4 Water

De grachten zijn watervoerend en deels begroeid met waterplanten. De oevers zijn niet beschoeid. Resten van oude beschoeiingen zijn niet aangetroffen maar enkele oude bomen vertonen zeer scherp afgetekende wortelpakketten. Dit kan wijzen op een ooit aanwezige beschoeiing, maar kan ook door het water zijn veroorzaakt.

De sloten langs de oprijlanen zijn ondiep en voeren weinig water af. Alleen in perioden met veel neerslag loopt hier water. Ook de duiker tussen de gracht rondom het huis en de verbindingsvijver met de crevasse staat het grootste deel van het jaar droog.

5.5 Routes

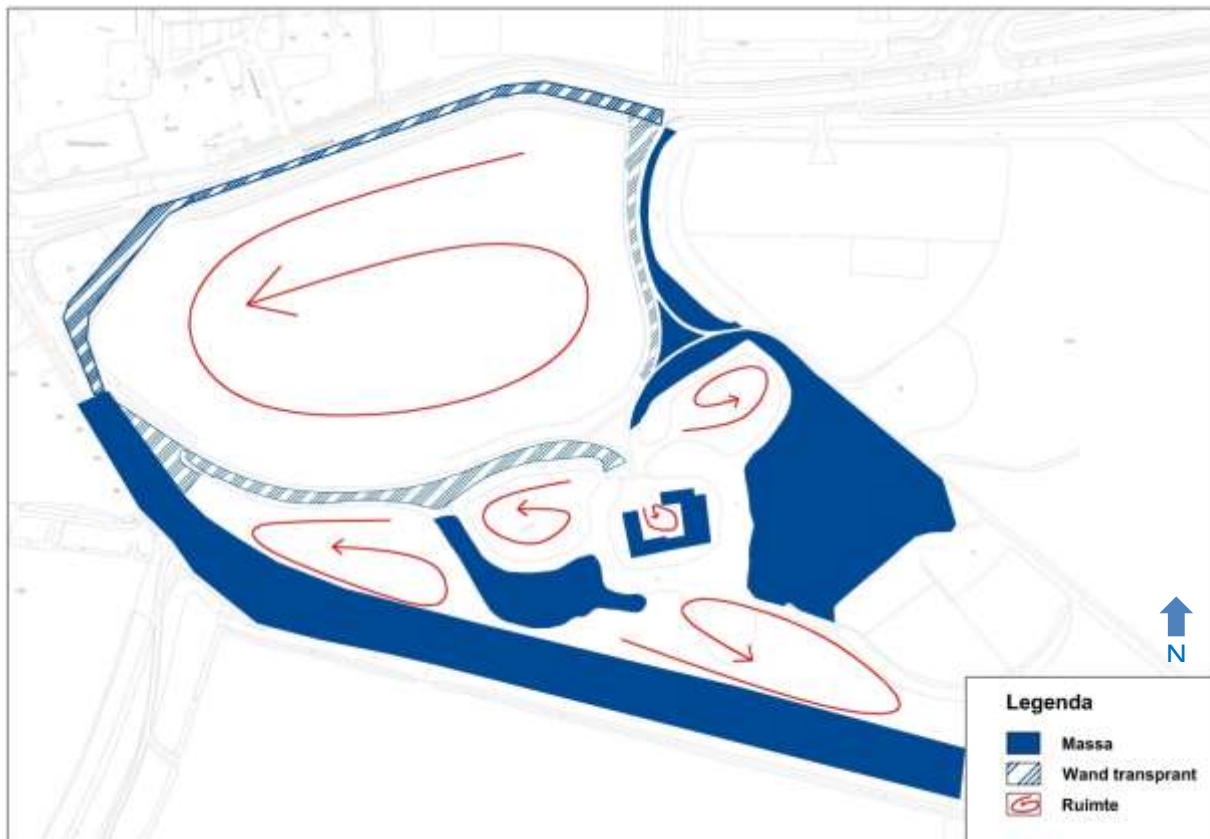
Het landgoed is niet intensief ontsloten. In het verleden zijn meer paden aanwezig geweest dan in de huidige situatie. De wegen zijn met puin verhard. De toegang tot het kasteel en de binnenplaats is met grind bedekt. De paden zijn niet verhard en vaak niet meer dan een olifantenpadje door een gras/kruidenvegetatie. De paden zijn extensief beheerd.

Afbeelding 20: wegen en wandelpaden

5.6 Ruimte en massa

De grote weide is een open ruimte die wordt omzoomd door wanden van bomenlanen, waar onder door gekeken kan worden. De dijk vormt een wand aan de zuidzijde van landgoed Halsaf. Rondom het huis is de ruimte kleinschalig door een afwisseling van bossen die massa geven met open ruimtes daartussen. Sommige van deze kleine open ruimtes zijn verrommeld door spontane opslag van beplanting.

Afbeelding 20: ruimte- en massakaart

5.7 Zichtassen

Vanuit het huis bestaan 3 belangrijke zichtassen. Aan de noordzijde kijkt men ver uit over de omliggende gronden. Daarnaast heeft men zicht op de kerktoren van Babberich. Aan de zuidzijde bevindt zich een zichtas over het eigen terrein tot aan de dijk die een wand vormt. Andere opvallende zichtlijnen bevinden zich vanaf de duiventoren. Men kan alle kanten op uitkijken over het landgoed en richting het landschap aan de noordzijde.

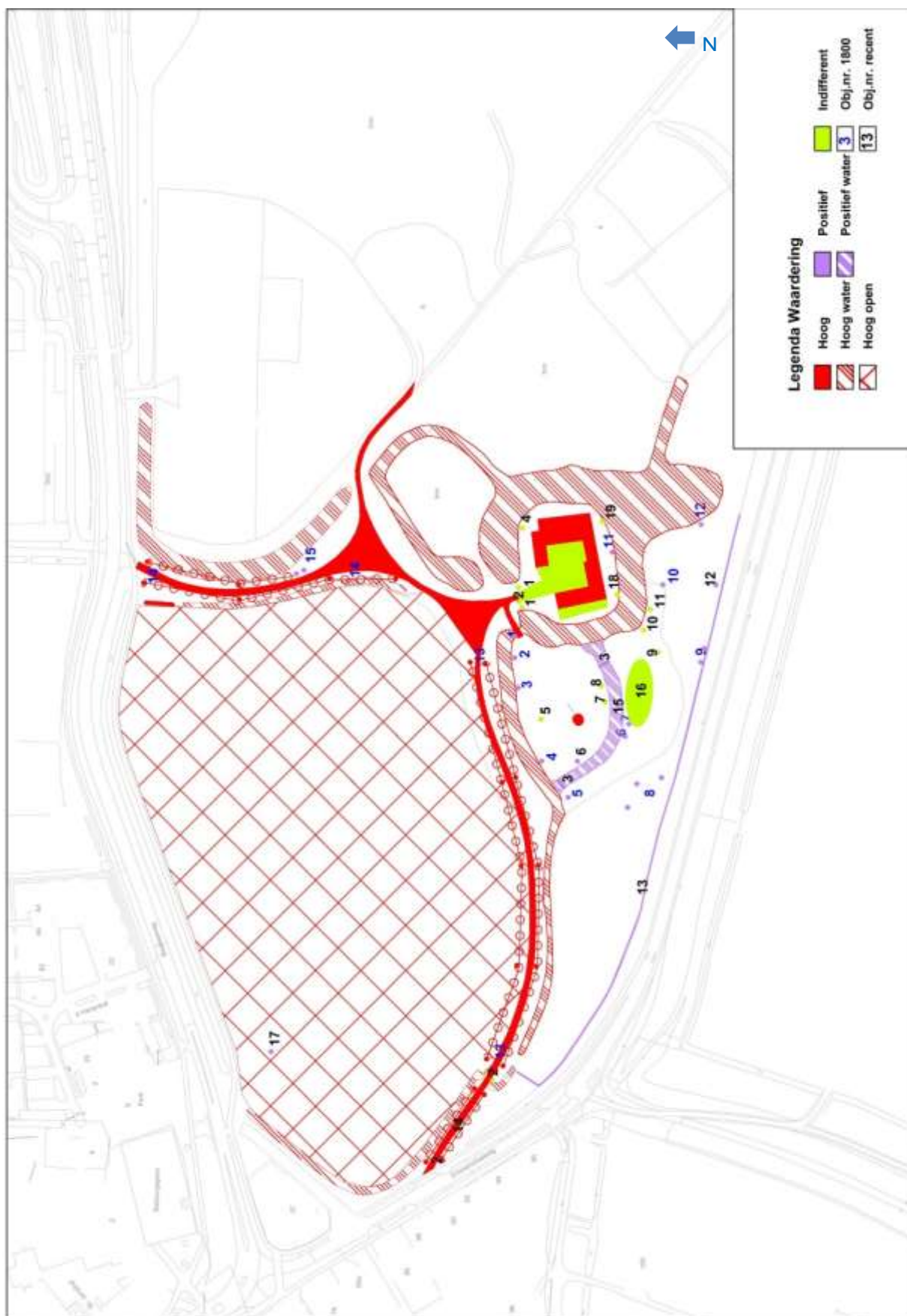

Afbeelding 21: zichtlijnen

6 Waardestelling

Halsaf is in zijn geheel een rijksmonument. De buitenplaats is aangewezen vanwege:

1. De hoge mate van ongestoordheid van met name de historische structuur van de landschappelijke aanleg (XIX en ouder)
2. De voor zuidoost Nederland kenmerkende compositie van huis met dienstenvleugel rond de binnenplaats,
3. De aanwezigheid van de bijzondere octogonale duiventoren en de unieke familiebegraafplaats,
4. De functioneel- ruimtelijke relatie tussen de onderdelen van de historische buitenplaats.

Afbeelding 22: waardestelling met hoge, positieve en indifferente waardering. De blauwe cijfers verwijzen naar elementen die aangelegd zijn voor 1900 (zie tabel 1). De zwarte cijfers verwijzen naar ontwikkelingen van na 1900 (zie tabel 2)

6.1 De hoge mate van ongestoordheid

van met name de historische structuur van de landschappelijke aanleg (XIX en ouder)

De historische structuur is nog steeds in tact. Uit alle lagen van de geschiedenis zijn restanten aangetroffen. De nummers op de hieronder afgebeelde kaart verwijzen naar de beschrijvingen in hoofdstuk 4.

6.1.1 Ruimtelijke structuur

De aanleg uit de 19^e eeuw domineert. De grote structuren uit deze periode zijn nog aanwezig, de gracht, de beide oprijlanen met beplanting, delen van de het boomsortiment, het huis en de duiventoren. Deze elementen zijn historisch gezien van groot belang.

Heel bepalend is de grote weide van Halsaf. Deze open ruimte is al vanaf de allereerste documenten beschreven en vrijwel ongewijzigd aanwezig. Periodiek is de ruimte versnipperd of ingevuld met beplantingen. Maar telkens is deze ruimte voor het huis teruggekeerd tot een grote open ruimte. Na de aanleg in 1800 wordt de grote weide omsloten door de beide oprijlanen. Het tijdelijk versnipperen of invullen van deze ruimte heeft voor de samenhang geen grote gevolgen gehad. Vooral de ruimte omsloten door de beide lanen maakt dit gebied waardevol. Het zicht op het huis en de lanen moet worden gekoesterd.

De open en gesloten structuren rondom het huis, uit de periode van de landschappelijke aanleg zijn nog intact. Deze ruimtelijke structuur is hoge historische waarde. Momenteel is door jarenlange wildgroei en minimaal onderhoud het gebied voor een deel dichtgegroeid. De zichtassen en de afwisseling tussen open en gesloten ruimten zijn daardoor deels geblokkeerd.

De recent aangelegde steile heuvel ten zuiden van de gracht zorgt voor een versnippering. Feitelijk ligt er een groot gebied tussen de oprijlaan en de dijk. De heuvel maakt echter dat een passant ervaart dat de dijk wel heel dichtbij ligt. De dijk komt naar je toe. Dat je op de heuvel mogelijk verrassende doorkijkjes hebt doet hier niets aan af. Was de heuvel tegen de dijk aangelegd dan was de ruimte niet versnipperd maar waren de doorkijkjes nog steeds mogelijk. De ruimte tussen de heuvel en de dijk geeft een zeer rommelig benauwend beeld. Dit wordt nog versterkt door de boombeplanting die aan weerszijden aanwezig is.

De verlegging van de dijk omstreeks 1844, heeft voor het deel in eigendom van Halsaf Exploitatie B.V. geen grote gevolgen gehad. Door deze verlegging is alleen de smalle weide langs de oprijlaan naar de Dorpstraat ontstaan. Dit heeft niet ingegrepen op de historische samenhang.

6.1.2 Beplanting

Uit de eerdere perioden zijn enkele relictten in het groen aanwezig. In het bijzonder in de onregelmatigheid in afstanden tussen de bomen in de westelijke oprijlaan is deze eerdere aanleg zichtbaar. Beide oprijlanen liggen grotendeels goed verankerd in de structuur. De laanboomstructuur is nog redelijk intact. Tussen de lanen en de grote weide liggen nu nog ondiepe greppels die oorspronkelijk dieper zijn geweest. Deze zijn van oudsher van groot belang voor de instandhouding van de weg. Vullen deze verder op dan kan de weg uiteindelijk door vocht verweken en kapotgereden worden. Deze greppels maken deel uit van de historische aanleg.

Ook na de aanleg in de 19^e eeuw zijn er elementen aan het landgoed toegevoegd. Botanisch zijn er rond 1900 bijzondere boomsoorten geplant afkomstig van de Gimbornhof. Waarschijnlijk stammen de beide sequoia's op de zuidzijde van het huiseiland uit deze periode. Alle toen aangeplante bomen zijn van historisch belang.

De meidoornhaag (13) die langs de kleine weide aan de voet van de dijk loopt is hersteld. In deze haag zijn enkele oude meidoorn struiken aanwezig. Hoe deze aanleg tot stand is gekomen is niet duidelijk geworden. Mogelijk is dit ontstaan na de verlegging van de dijk toen er als gevolg van deze verlegging een nieuwe afscheiding noodzakelijk was.

6.1.3 Water

Eén onderdeel uit de aanleg van het landschapspark uit de 19e eeuw is ingrijpend gewijzigd. Het betreft de waterstructuur van de gracht aan de westzijde van het huis. Oorspronkelijk was het eiland met de Duiventoren veel groter. De gracht liep vanaf de voet van de dijk met een grote boog naar de oprijlaan. Alleen het deel van de gracht langs de oprijlaan is nog intact. De huidige gracht is pas in de 20e eeuw gegraven. De nu nog aanwezige drie witte bitternoten (8, *Carya ovata*) hebben net buiten het eiland gestaan, tussen de dijk en de gracht. Het oude tracé van deze gracht is nu als een circa 5 meter brede strook gras in gebruik.. De huidige gracht heeft een positieve historische waarde.

Na het graven van deze nieuwe gracht zijn ook de beide bruggen aangelegd. De huidige bruggen zijn zeer jong en hebben betonnen fundamenteen waarop nog delen van het gebruikte plastic zichtbaar is. Mogelijk ligt onder deze betonplaten nog een ouder fundament. De brug tussen het huis en het eiland is wel herbouwd op een oud landhoofd. Onder de brug is oud metselwerk aanwezig waarin aan beide zijden twee uitsparingen zitten voor ondersteuningsbalken. Dit oude metselwerk is van historisch belang.

6.1.4 Routes

De nu aanwezige kolommen van de toegangspoorten zijn niet origineel. De originele kolommen waren bepleisterd en voorzien van tuinvazen.

De locatie van de poort aan de zijde van de Dorpsstraat is hoogst waarschijnlijk origineel.

De poort staat ter hoogte een duiker in de oprijlaan, tussen twee delen van een gracht/sloot.

Of op de dam van het huiseiland ooit een poort heeft gestaan, is niet vastgesteld. In de tijd van het poortgebouw mogelijk, maar later niet echt logisch. Op beide luchtfoto's (afbeelding 13 en 14, zijn geen kolommen zichtbaar maar een lage gemetselde en gebogen muur.

In de oude opzet waren vele deels slingerende wandelpaden aanwezig. Deze vormden een onlosmakelijk onderdeel van de aanleg. Heester- en boomgroepen waren strategisch langs deze paden gesitueerd. In de huidige situatie ontbreken deze paden voor een groot deel of zij zijn verworpen tot smalle vrijwel niet belopen olifantenpaadjes.

6.2 De voor zuidoost Nederland kenmerkende compositie

van huis met dienstenvleugel rond de binnenplaats

In de compositie van het huis en de dienstenvleugel is niets gewijzigd. Deze is nog steeds intact. Wat mogelijk wel is gewijzigd is de inrichting van de binnenplaats. De huidige toegang tot het huis is in 1820 gewijzigd. In het familie archief bevindt zich volgens de inhoudsopgave een tekening van het huidige bordes.

Op de plaats waar nu een klein terras ligt aan de westzijde van het huis lag in 1945 nog een bleek. Op de luchtfoto's van KLM Aerocarto, afbeelding 13 en 14, zijn de (te bleken gelegde) lakens zichtbaar. Op deze foto's is ook een tuininrichting zichtbaar met hagen en paden. Deze is nu volledig verdwenen. Het gebruik van deze ruimte is gewijzigd.

6.3 De aanwezigheid van de bijzondere elementen

de octogonale duiventoren en de unieke familiebegraafplaats

De duiventoren is al lang niet meer in gebruik als duivenhok en heeft vele functies gehad. In de jaren 50 is de toren als stalling voor dieren gebruikt en was het eiland beplant met (fruit) bomen. Dit is op de beide luchtfoto's (afbeelding 13 en 14) goed zichtbaar. Op dit moment wordt deze niet meer voor een speciale functie gebruikt. De toren staat nu op een klein eiland omringd door verschillende soorten bomen.

De familiebegraafplaats is nog aanwezig maar ligt buiten het gebied van Halsaf Exploitatie B.V.

6.4 De functioneel-ruimtelijke relatie

tussen de onderdelen van de historische buitenplaats

Door de eeuwen heen is productie op Halsaf altijd een belangrijk onderdeel geweest. Het landgoed is altijd gebruikt om in de eigen behoefte (en mogelijk meer) te voorzien. De rechten die op het landgoed gevestigd waren zoals de duivenvlucht, het jacht- en visrecht, de schaapsdrijf via de bijbehorende boerderij Kolckhof waren hier voorbeelden van. Maar ook de moes- en gebruikstuinen en boomgaarden, de grote weide van Halsaf en de kadastrale omschrijvingen tonen dit aan. Hierdoor is de ruimtelijke relatie intact gebleven. Akkers, weide, bosgebieden, waterpartijen maakten dat het landgoed zich kon bedruipen. Pas door de opdeling van het landgoed in de loop van de 20^e eeuw is hier enige versnippering ontstaan en zijn nieuwe bronnen van inkomsten aangeboord.

Het gedeelte in eigendom bij Halsaf Exploitatie B.V. is de afgelopen 15 jaar langzaam maar zeker omgevormd in een hotel/horeca functie. Het betreft op dit moment vooral de gebouwen die hiervoor zijn aangewend. Door deze horeca functie is de ruimtelijke structuur onaangepast. De ruim 7 hectare omringende gronden zijn de laatste jaren eigenlijk niet meer productief. Deze worden ook niet meer planmatig beheerd.

7 Programma van eisen voor beheer en ontwerp

Halsaf wordt gebruikt voor kleinschalige recreatieve doeleinden met een duidelijke beleving van cultuur en natuur. Hiervoor zijn de gebouwen in gebruik en enkele paden zijn opengesteld voor het publiek. In de toekomst liggen er kansen om ook de ambiance van het landgoed bij de horecafunctie te betrekken. Bijvoorbeeld door de duiventoren te gebruiken voor trouwerijen of het maken van bruiloftsfoto's. Gasten kunnen een wandeling maken door de verschillende tuinen, of genieten op een fraai terras.

Dit cultuurhistorisch onderzoek geeft inzicht in de aanwezige cultuurhistorische waarden waarmee rekening gehouden wordt bij het beheer en het ontwikkelen van de buitenruimte.

Voor het beheer en de toekomstige ontwikkeling van het landgoed en behoud van de cultuurhistorische waarden zoals beschreven in dit onderzoek, zijn enkele eisen geformuleerd.

1. Behoud openheid grote weide van Halsaf;
2. Behoud en herstel de afwisseling tussen open en gesloten in het gebied tussen het huis en de dijk;
3. Behoud en versterk het sortiment in de boomsoorten;
4. Behoud de structuur van beide oprijlanen inclusief de naast gelegen berm en sloot;
5. Herstel de productiefunctie op het landgoed, met bijvoorbeeld fruit- of kruidentuinen;
6. Verwijder elementen die het gebied onnodig versnipperen.

7.1 Behoud openheid grote weide van Halsaf

De openheid van de grote weide van Halsaf is zeer bepalend voor de gehele uitstraling van het landgoed. Het ruimte gebruik is van minder belang zolang de openheid maar intact blijft. De grote open ruimte met de beide gebogen toegangslanen en het zicht hierop zijn van wezenlijk belang. Moeten er nieuwe elementen worden toegevoegd dan worden deze bij voorkeur laag uitgevoerd of strak tegen de bestaande laanstructuren aan waarbij deze dan een tweede laag gaan vormen voor de oude structuur. Een van de elementen die toegevoegd moeten worden is de parkeerruimte voor een 80 tal auto's.

7.2 Behoud en herstel de afwisseling tussen open en gesloten

In het parkgedeelte tussen het huis en de dijk is een groot deel van de oude aanleg verdwenen. Het gebied wordt nu begraasd met pony's en eigenlijk niet meer gebruikt voor de recreatie. Het gebied is hierdoor niet meer verrassend. De afwisseling tussen open en gesloten delen, heestergroepen en gazons is verdwenen. Alleen de nog (oude) bomen herinneren aan wat hier eens was.

7.3 Behoud en versterk het sortiment in de boomsoorten.

De soms bijzondere soorten die op het landgoed zijn te vinden zijn heel kenmerkend voor deze periode van aanleg. Helaas komen deze bomen nu op leeftijd waardoor deze wegvallen. Door opnieuw jonge exemplaren van deze oude soorten aan te planten blijft het karakter behouden. Kies hierbij voor de bijzondere soorten die destijds zijn gebruikt en vermijdt de algemeen toegepaste 'mode' soorten van dit moment.

7.4 Behoud de structuur van beide oprijlanen

De oprijlanen zijn altijd voorzien geweest van een halfverharding. Een verharding met klinkers of erger asfalt moet worden voorkomen. Dit betekent echter wel hogere kosten voor het onderhoud. De lanen moeten als geheel worden behouden. Dit betekent dat er ook aandacht moet zijn voor de boombeplanting, de berm en de ernaast gelegen greppel / sloot.

7.3 Herstel de productiefunctie op het landgoed

Productie heeft altijd bij Halsaf gehoord. Deze functie is echter zo goed als verdwenen. Door het opnieuw inrichten van (kleinschalige) fruit-, kruiden- of moestuinen kan de productie weer terug worden gebracht. Een en ander moet wel passen bij de huidige 'recreatieve vraag' die het landgoed heeft. Gelukkig heeft het landgoed een nabijgelegen herberg waarin mogelijk deze producten kunnen worden gebruikt. Hierdoor is een duurzame inrichting mogelijk.

7.6 Verwijder elementen die het gebied onnodig versnipperen

In de loop van de laatste eeuw zijn elementen ontstaan die het gebied onnodig versnipperen. De struweelranden die naast de oprijlanen zijn ontstaan, het dichtgroeien van de grachten, de steile heuvel maar ook de nieuw gegraven gracht zijn hier voorbeelden van.

Een deel van deze versnippering kan worden opgelost door goed beheer. Maar vraagstukken zoals rond de steile heuvel en de gracht zijn van een andere orde. Deze kunnen alleen in een masterplan worden opgepakt. In een masterplan kan ook materiaalgebruik en wijze van inrichten worden vastgelegd zodat de eenheid behouden blijft.

Literatuurlijst:

Baas, H., P. Jacobs, Leestekens van het landschap, 188 landschapselementen
In kort bestek, Landschapsbeheer Nederland, 2005.

Beheerplan Kasteel Halsaf / Huize Babberich Periode 2009 -2019 Stichting PHB augustus 2008

Daalt A.G. van, H. Kroger, De Liemers, Zevenaar, 1966-1975,

Eliens F.M., J. Harrenberg Middeleeuwse kastelen van Gelderland, Rijswijk: Elmar

Kadastrale Atlas Gelderland 1832 oud Zevenaar sectie D, Babberich, blad 2

Nerée tot Babberich R.J.K.M. de. , De Lymers en hare havezaten, 1917

Schellart A.I.J.M. , Th de Vries, J. Harenberg Nederlandse kastelen in oude ansichten, 1969, 1978, Europese bibliotheken, 2 delen.

Tromp H.M.J. , T, Henry-Buitenhuis, Lieuwe Dijkstra Historische buitenplaatsen in particulier bezit, Utrecht 1991 Het Spectrum

Bronnen:

Jan Harenberg - "Eens bolwerk van de adel, kastelen en landhuizen in de Achterhoek en Liemers"

Allert de Lange - Gids voor "De Nederlandse Kastelen en Buitenplaatsen"

Koster, A., Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg, plaatsingslijsten Familie de Nerée

Websites:

www.watwaswaar.nl

www.cultureelerfgoed.nl

www.wildernis.eu

www.ahn.nl

www.archieven.nl

www.google.nl/maps

www.nederland-in-beeld.nl/Gelderland/Babberich.html

www.kastelen.nl

<https://www.facebook.com/KasteelHalsaf/photos>

www.rijksmonumenten.nl

www.cvz7aar.nl

www.geldersarchief.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Complexnummer: 519885

Complexnummer: 519885

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnaam:
Babberich

Aantal complexonderdelen: 7
Monumentnummers van complexonderdelen:
519886, 519887, 519901, 519923, 519938, 519939,
519940

Gemeente:
Zevenaar

Provincie:
Gelderland

Hoofdadres van hoofdobject:
Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Complexomschrijving:

De historische buitenplaats "Babberich", ook Halsaf genaamd, ligt aan de oostrand van het gelijknamige dorp in de vork gevormd door de Beekseweg en de Emmerichseweg. Het complex bestaat uit een omgracht, in oorsprong middeleeuws huis, dat omgeven is door weiden en licht geaccidenteerde bospercelen met slingerpaden en een grote vijverpartij. De vijverpartij begrenst de buitenplaats aan de oostzijde. Via een om de grote voorwei gebogen laan is het huis zowel vanaf de Emmerichseweg en de Beekseweg bereikbaar. De landschappelijke aanleg, waarvan hier sprake is, zal in de eerste helft van de 19e eeuw zijn huidige aspect gekregen hebben. Naast het huis met de eraan vast gebouwde dienstvleugel zijn er binnen het complex een boerderij, een tuinmanswoning, een duiventoren en een kleine familie begraafplaats. Het complex wordt in het zuiden en westen begrensd door de op een dijk gelegen Emmerichseweg, in het noorden door de Beekseweg en in het oosten door een grote langgerekte slingervijver. De historische buitenplaats Babberich omvat de volgende onderdelen: HUIS (1), HISTORISCHE PARKAANLEG (2), DIENSTVLEUGEL (3), BOERDERIJ "Frans Joseph-hoeve" (4), TUINMANSWONING "Lotjeshoeve" met SCHUURTJE (5), DUIVENTOREN (6), en BEGRAAFPLAATS (7).

Waardering

De historische buitenplaats "Babberich" is van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch, stedenbouwkundig en tuinhistorisch belang vanwege * de hoge mate van ongestoordheid van met name de historische structuur van de landschappelijke aanleg (XIX en ouder), * de voor Zuidoost-Nederland kenmerkende compositie van huis met dienstvleugel rond de binnenplaats, * de aanwezigheid van de bijzondere octogonale duiventoren en de unieke familiebegraafplaats, * de functioneel-ruimtelijke relatie

tussen de onderdelen van de historische buitenplaats

Monumentnummer: 519886

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Kadastrale gemeente: Oud-Zevenaar
Sectie: D
Kad.object: 262
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Omschrijving

HUIS gebouwd als hoofdgebouw van de historische buitenplaats "Babberich", in oorsprong middeleeuws (1363), thans met neo-classicistisch voorkomen met gebruik van ouder muurwerk. Herbouwd in 1786 in opdracht van Johan Philip Anton de Neree. Het betreft een witgepleisterd gebouw met L-vormige plattegrond bestaande uit een souterrain, twee bouwlagen en zolder afgesloten door een schilddak gedekt met gesmoorde holle pannen. Op dak bevinden zich hoekschoorstenen met op de zuidvleugel een 6-hoekige dakruiter met helmdakje. In de gevels bevinden zich 6-ruits-empire schuiframen (XIXA) met persiennes op beide verdiepingen. De symmetrische zuidgevel bestaande uit 5 vensterassen wordt benadrukt door een middenrisaliet (drie vensterassen) afgesloten door een driehoekig fronton met ovaal venster op de gootlijst. De hoofdentree bevindt zich in de oksel van het gebouw bestaande uit een hardstenen bordestrap gevolgd door een houten deur (empire). Links boven het bordes bevindt zich een natuurstenen gevelsteen met de inscriptie "Joannes: phILippVs: De:neree:CastellVM: cX strVI: IvssIt+/ IpsIVs: ConIVX: anna: MeChtILDIs: heIX+/ beneDICTIo: nVMInIs: & : paX: CoeLI: cIt: sUper: nos: & qVatVor: natos: nostros +". Hierboven bevindt zich een natuurstenen gevelsteen met het wapen in reliëf. Aan de oostzijde grenst de dienstvleugel aan het huis (zie onder 3). Het interieur is grotendeels bewaard gebleven zowel in structuur als de diverse onderdelen zoals onder meer de houten trappartij (Lodewijk XVI) van de begane grond tot op de zolder, paneeldeuren, marmeren vloer (bel-etage), stucplafonds, lambriseringen, schoorsteenmantels (XVIIIId), huiskapel, dienstruimte in het souterrain (keuken, bijkeuken,

kelder), wandbeschildering met pilasters en mythologische figuren in grote zaal, thans onder behangsel verborgen.

Waardering

HUIS gebouwd als hoofdgebouw van de historische buitenplaats "Babberich" van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang * vanwege de ouderdom in oorsprong 14e eeuw herbouwd in 1786 met 19e eeuwse bepleistering en schuiframen * vanwege de herkenbaarheid van het in- en exterieur * als goed voorbeeld van een eenvoudig landhuis in classicistische stijl * vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie van het huis met de overige onderdelen van de buitenplaats, de dienstvleugel en de historische aanleg in het bijzonder

Monumentnummer: 519887

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Bij Beekseweg 2 6909 DR Babberich

<i>Kadastrale gemeente:</i>	<i>Sectie:</i>	<i>Kad.object:</i>	<i>App:</i>	<i>Grondperceel:</i>
Oud-Zevenaar	D	248		
Oud-Zevenaar	D	249		
Oud-Zevenaar	D	250		
Oud-Zevenaar	D	254		
Oud-Zevenaar	D	255		
Oud-Zevenaar	D	259		
Oud-Zevenaar	D	260		
Oud-Zevenaar	D	261		
Oud-Zevenaar	D	262		
Oud-Zevenaar	D	263		
Oud-Zevenaar	D	264		
Oud-Zevenaar	D	265		
Oud-Zevenaar	D	270		
Oud-Zevenaar	D	596		
Oud-Zevenaar	D	679		
Oud-Zevenaar	D	698		
Oud-Zevenaar	D	699		
Oud-Zevenaar	D	700		
Oud-Zevenaar	D	873		
Oud-Zevenaar	D	874		
Oud-Zevenaar	D	875		
Oud-Zevenaar	D	926		

Oud-Zevenaar	D	1079
Oud-Zevenaar	D	1081
Oud-Zevenaar	D	1394
Oud-Zevenaar	D	1724
Oud-Zevenaar	D	1833
Oud-Zevenaar	D	1834
Oud-Zevenaar	D	270
Oud-Zevenaar	D	596
Oud-Zevenaar	D	1724
Oud-Zevenaar	D	1834

Omschrijving:

Omschrijving

HISTORISCHE PARKAANLEG (XIX) deels mogelijk ouder, als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" bestaande uit lanen (a.), waterpartijen (b.), bossen (c.) en weilanden (d.). ad a.: er zijn twee oprijlanen, die in een gebogen lijn samen komen bij de brede aarden dam, die over de noordarm van de gracht toegang geeft tot het huiseiland; de ene laan begint ten noorden van het huis aan de Beekseweg en de andere in het westen aan de Emmerichseweg; beide lanen hebben een puinverharding en zijn beplant met enkele rijen eiken; vanaf ongeveer het midden van de noordlaan loopt een lange rechte laan naar het zuidoosten; hij eindigt onder een scherpe hoek op de Emmerichseweg; de laan heeft gedeeltelijk een puinverharding en is verder onverhard; de beplanting is onregelmatig met eik en sparren. ad b.: de gracht rond het huis-cum-dienstvleugel heeft een afgerond-vierkante vorm; in de zuidoosthoek is een grote vijverachtige uitstulping naar de Emmerichseweg; de gracht staat via een sloot langs de noordelijke oprijlaan en de Beekseweg in verbinding met de grote langgerekte vijverpartij in het oosten van het complex; deze partij is waarschijnlijk ontstaan uit een oude rivierarm. ad c.: het grote wandelbos met nog herkenbare slingerpaden en veel oud loofhout ligt tussen de lange rechte laan en de grote vijverpartij ten oosten ervan; het terrein is iets geaccidenteerd; midden in het bos ligt de familiebegraafplaats (zie onder 7); een kleiner bos ligt direct ten noorden en oosten van de gracht; hierin nog een smalle waterlus vanuit de gracht; langs de westkant van de noordlaan en de zuidzijde van de westlaan loopt een smalle bosstrook, die ook nog met een aftakking de west- en zuidzijde van de kleine wei westelijk van het huis omarmt; in deze strook ligt een klein steil heuveltje. ad d.: er is een aantal weilanden, waarvan de grote voorwei (vroeger boomgaard) in landschappelijk-visuele zin het belangrijkste is: vanaf de Beekseweg is er een fraai gezicht over deze wei op het witte huis, dat opgesloten ligt tussen de coulissen van de beide oprijlanen met bosstroken; aan de oostkant van de noordlaan ligt -langs de Beekseweg- een weiland, dat vroeger ook gedeeltelijk een boomgaard was; tussen de westlaan en de Emmerichseweg ligt een smalle wei, en in de wig tussen deze weg en de rechte laan ligt een driehoekig weiland, gedeeltelijk omzoomd met een meidoornhaag, met ook hier en daar een oude fruitboom; tenslotte ligt er direct ten westen van de gracht een kleine wei, waarin de duiventoren staat (zie onder 6).

Waardering

HISTORISCHE PARKAANLEG als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" van algemeen tuinhistorisch belang * vanwege de ouderdom * vanwege de vrijwel ongestoorde 19e eeuwse hoofdstructuur * vanwege de landschappelijk-visuele aspecten * vanwege de cultuurhistorische waarden (o.a. begraafplaats) * vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie van de historische aanleg met de overige

onderdelen van de historische buitenplaats

Hoofdcategorie:

Kastelen, landh., parken ed

Subcategorie:

Tuin, park en plantsoen

Oorspronkelijke functie:

Historische aanleg

Monumentnummer: 519901

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Bij Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Kadastrale gemeente: Oud-Zevenaar
Sectie: D
Kad.object: 262
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Omschrijving

DIENSTVLEUGEL (XIX en ouder) gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich". Wit geschilderd gebouw (oorspronkelijk schoon metselwerk) op U-vormige plattegrond, die aan de zuidzijde aan het huis grenst. Samen met het huis omsluit de dienstvleugel bijna de gehele binnenplaats met uitzondering van een brede entree aan de noordwestzijde. De entree tot de met grind verharde binnenplaats bestaat uit een dam over de gracht. De dienstruimten, koetsenstalling en paardenstallen in de dienstvleugel zijn herbestemd als kantoor. De vleugel bestaat uit twee bouwlagen en een zolder afgesloten door een schilddak met gesmoorde pannen. Aan de oostzijde bevindt zich een open aanbouw met lessenaarsdak. Op de begane grond van de topgevel (westgevel) bevindt zich een dubbele deur. Boven de deur bevindt zich een natuurstenen gevelsteen met de inscriptie "RENOVATUM/ 1879/ M R.J. de N.V.B./ et C./ +". De gevel wordt afgesloten door een klimmend bakstenen rondboogfries (XIXd). In de gevels bevinden zich halfronde stalramen (oostgevel), 6-ruits schuiframen (westgevel bgg) en halfhoge 2-ruist schuiframen (westgevel, verdieping). In de westgevel bevindt zich een middenrisaliet met aangekapt flauw hellend zadeldak. Het interieur is herbestemd als kantoor waarbij de kapconstructie is gehandhaafd. De voormalige broodoven is gereconstrueerd.

Waardering

DIENSTVLEUGEL gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats " Babberich" is van algemeen

architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang * vanwege de herkenbaarheid van met name het exterieur, met in het interieur de kapconstructie * vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie van de dienstvleugel met de overige onderdelen van de buitenplaats, het huis in het bijzonder

Monumentnummer: 519923

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Bij Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Kadastrale gemeente: Oud-Zevenaar
Sectie: D
Kad.object: 700
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Omschrijving

BOERDERIJ "Frans Joseph-hoeve" (1872) gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" met Duitse architectuurinvloeden, gelegen ten noordoosten van het huis aan de rechte laan. De boerderij met rechthoekige plattegrond, bestaande uit anderhalve bouwlaag en een zolder wordt aan de bovenzijde afgesloten door een zadeldak met gesmoorde pannen. De hallehuisboerderij bestaat uit een voor (woon)- en achterhuis (werk). Het voorhuis wordt gekenmerkt door een symmetrische voorgevel met centraal geplaatste deur met aan weerszijden een 6-ruits schuifraam met op de verdieping drie kleine glasvensters en in de geveltop een rond venster met gietijzeren, diagonaal geplaatst, geornamenteerd roedenkruis. Op de voorgevel bevindt zich in zwart geschilderde letters de naam "Frans Joseph-hoeve". In de beide zijgevels bevinden zich ter plaatse van het voorhuis een voormalig schuifraam, ter plaatse van het achterhuis stalramen en luiken. De langsgevels zijn regelmatig verdeeld door lisenen. De achtergevel kenmerkt zich als onderdeel van het achterhuis door een centrale, dubbele, geklante, kraalschroten, licht getoogde deur met aan weerszijden een stalraam, waarboven een centraal geplaatst hooiluik met spitsboog met aan weerszijden een rond venster als in de voorgevel van het voorhuis. Rechtsonder bevindt zich een dichtgemetselde hondenopening met in de geveltop een tiental vlieggaten (duiven). In de achtergevel bevindt zich een gevelsteen met de inscriptie "Mr Richard Jan/ de Neree/ van/ Babberich en Kamphuijsen/ 1872". Beide topgevels zijn voorzien van een geprofileerde bakstenen rand. Tegen de rechterzijgevel bevindt zich een eenlaags aanbouw afgesloten door een zadeldak. Een dergelijke aanbouw

is streekeigen. Het interieur is grotendeels bewaard gebleven zoals onder meer de scheiding tussen voor- en achterhuis en de gebint- en kapconstructie. Het voorhuis bestaat uit een middengang met aan weerszijden een kamer en een kelder. Het achterhuis is de voormalige deel met een kap- en gebintconstructie met dubbele balklaag.

Waardering

BOERDERIJ "Frans Joseph-hoeve" gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" is van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang * als voorbeeld van een hallehuisboerderij daterend uit 1873 met invloeden uit de Duitse architectuur (1,5 bouwlaag, lisenen, baksteen, baksteendecoratie) met kenmerkende gebintconstructie * vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie van de boerderij met de overige onderdelen van de buitenplaats

Monumentnummer: 519938

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Bij Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Kadastrale gemeente: Oud-Zevenaar
Sectie: D
Kad.object: 1079
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Omschrijving

TUINMANSWONING "Lotjeshoeve" met SCHUURTJE (XIXc) gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich", in de noordhoek van de driehoekige wei ten oosten van het huis aan de rechte laan, schuin tegenover de boerderij. De gepleisterde tuinmanswoning met rechthoekige plattegrond bestaat uit één bouwlaag en een zolder afgesloten door een zadeldak met gesmoorde opnieuw verbeterde pannen en eenvoudige windveren. In de voorgevel (oost) bevindt zich een deur met aan weerszijden een 6-ruits schuifraam raam met persiënnes. In de geveltop bevindt zich een half rond 6-ruits raam. In de linker zijgevel bevindt zich een niet oorspronkelijk venster met persiënnes. In de achtergevel bevinden zich twee halfronde stalramen met centraal geplaatste deuropening met niet oorspronkelijke deur. In het interieur bevinden zich geen waardevolle onderdelen. In het interieur is van belang de diverse ruimten als de voorkamer en de kelder met opkamer. Achter het huisje, dwars geplaatst, een eenvoudig witgepleisterd schuurtje, XIXc, onder zadeldak met gesmoorde pannen; gietijzeren spinnkopvensters; hooiluik met spitsboog in topgevel. De linker zijgevel van de dienstwoning fungeerde voorheen tevens als tuinmuur, die doorliep in het verlengde van deze gevel richting schuur..

Waardering

TUINMANSWONING "Lotjeshoeve" met SCHUURTJE gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" is van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang *

vanwege met name het exterieur van de tuinmanswoning met schuur * vanwege functioneel-ruimtelijke relatie van de tuinmanswoning met schuur met de overige onderdelen van de buitenplaats * als landschappelijk "decorstuk" in de driehoekswei.

Monumentnummer: 519939

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Bij Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Kadastrale gemeente: Oud-Zevenaar
Sectie: D
Kad.object: 264
App:
Grondperceel:

Omschrijving:

Omschrijving

DUIVENTOREN (midden-XIX) gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" in de kleine wei ten westen van het huis; witgepleisterde achthoekige toren van twee bouwlagen onder lichthellend tentdak met acht vlakken van zink; parterre: op de hoeken van de muurvlakken lisenen; daartussen boogvormige blindnissen, één ervan open als toegang; verdieping licht overkragend met in elk muurvlak een cirkelvormige nis, waarvan één met venster en twee met elk 12 vlieggaten. De begane grond diende als schaapskooi, de verdieping als duiventil.

Waardering

DUIVENTOREN gebouwd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang * vanwege de ouderdom * vanwege de cultuurhistorische en ornamentale waarden * vanwege de unieke architectuur * vanwege de functionele-ruimtelijke relatie van de duiventoren met de overige onderdelen van de buitenplaats, de historische tuinaanleg in het bijzonder.

Monumentnummer: 519940

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status : Beschermd
Aanwijzingsbesluit : 24-08-2001
Inschrijving register : 30-08-2001
Kadaster deel/nummer : 19791/47

Complexnummer: 519885
Complexnaam: Babberich

Gemeente: Zevenaar
Provincie: Gelderland

Plaatselijke aanduiding:
Bij Beekseweg 2 6909 DR Babberich

Kadastrale gemeente:	Sectie:	Kad.object:	App:	Grondperceel:
Oud-Zevenaar	D	596		
Oud-Zevenaar	D	596		

Omschrijving:

Omschrijving

BEGRAAFPLAATS (XXa) gerealiseerd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" voor de familie De Nerée gelegen midden in het wandelbos, ten oosten van de boerderij. De begraafplaats is een rond grafveld met zerken en knielbank begrensd oor een lage ronde omheining van mangaanbruine misbaksel-baksteen. Achter de knielbank bevinden zich twee grafzerken waarachter drie grafzerken. De natuurstenen rechthoekige staande zerken hebben een halfcirkel- en waaivormige bekroning en een belettering in hoogrelief; knielbank in natuursteen.

Waardering

BEGRAAFPLAATS gerealiseerd als onderdeel van de historische buitenplaats "Babberich" is van algemeen architectuurhistorisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang * vanwege de ouderdom * vanwege de cultuurhistorische waarden * vanwege de bijzondere vormgeving * vanwege de uniciteit * vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie van de begraafplaats met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Bijlage 2: Overblijfselen uit de periode 1733

Foto 1: Twee oude eiken aan de noordzijde van de gracht. De bomen hebben ooit een van de lanen van het trapezium begeleid.

Foto 2: Een oude sterk verweerde stobbe van een eik uit de periode 1733 op het schiereiland.

Foto 3: de oude laan richting de boerderij aan de oostzijde van het huis. Deze behoort niet tot het eigendom van de Halsaf Exploitatie BV.

Foto 4: rechts op de foto is nog steeds een beplanting aanwezig op het tracé van het in 1733 beplante noordelijk verlopende pad. Links op de foto een kloostermuur uit een latere periode.

Bijlage 3: Overblijfselen uit de periode 1800-1850

Foto 5: de westelijke laan richting de dorpsstraat

Foto 6: Enkele oude bomen uit deze periode waaronder de Carya ovata, een Beuk en linde

Foto 7: De gracht door het bos die de verbinding vormt tussen de gracht om het huis en de crevasse. Aan het einde van het water is een groepje tulpenbomen uit deze periode zichtbaar.

Foto 8; de nieuwe brug naar het eiland met de duiventoren is gebouwd op oud oorspronkelijk metselwerk. Net boven de waterlijn zijn twee uitsparingen zichtbaar van een voormalige steun. Naast de ligger van de brug is het metselwerk aangeheeld.

Foto 9: de boombeplanting langs de Beekseweg, een deel van de bomen stamt nog uit deze periode.

Foto 10: het eiland met de duiventoren. Schuin achter de duiventoren is de oude beuk zichtbaar, Rechts voor een taxus en een van de oude eiken. De eik stamt mogelijk nog uit de periode van voor 1800. De watergang is namelijk gegraven op de plek van een van de paden uit het oorspronkelijke trapezium.

Foto 11: twee oude eiken uit de landschappelijke aanleg uit 1800

Foto 12, de boomweide ten zuiden van het huis met daarop enkele oude bomen uit deze aanlegperiode. Nog juist zichtbaar een treurwilg. Deze is jaren geleden afgezaagd en probeert nog een nieuw boom te vormen.

Bijlage 4: Overblijfselen uit de periode na 1900

Foto 13: Nieuw opgemetselde kolom van de poort.

Foto 14: Een zomereik in de grote weide van Halsaf

Foto 15: Jonger eikenbos nabij de ingang vanaf de Dorpstraat bij de opgang van de dijk.

Foto 17: Een van de beide smalle bruggen die leiden vanaf het eiland. De betonnen plaatfundatie is goed zichtbaar.

Foto 18: De kleine steile heuvel ten zuiden van de westelijke gracht. De acacia's op de heuvel zijn relatief jong.

Bijlage 5: Algemeen beelden

Foto 19: duiventoren met op de achtergrond het huis

Foto 20: Het huis aan de zuidzijde met aan de waterkant de oude trompetboom en een mammoetboom.

Foto 21: De dienstenvleugel gezien vanaf de aarden dam.

Foto 22: de achterzijde van de schuur die aan de oostzijde tegen de dienstenvleugel aan staat met op de achtergrond de dijk.

Foto 23: Halsaf gezien van 300 meter. De vloeiende vorm van de vijver is hierop goed zichtbaar. (foto Johan Eimers, Eimers Support GWW)